

Muzeum obuwia w Gottwaldowie

Muzeum to powstało w 1959 r. przy największej w Czechach fabryce obuwia. Fabryka Baty w latach 1918—1938 wyszkoliła dużą kadre fachowców. Od 1945 r. fabryka przyjęła nazwę Svit w mieście, które ze Zlina stało się Gottwaldowem. Muzeum, w dwóch ogromnych salach, daje przegląd dziejów produkcji obuwia od starożytności po dzień dzisiejszy. Pierwszą część ekspozycji stanowią głównie, dość

Ryc. 1. Wyposażenie warsztatu czeskiego szewca z XIX wieku. *Bota v dějinach*,
Obuvnické Muzeum Oborového Podniku Svit Gottwaldov, Gottwaldov 1986, nlb.

Ryc. 2. Siedemnastowieczne obuwie z Czech. *Bota v dějinach...*, nlb.

Ryc. 3. Buty skórzane z marszczoną cholewką i haftowaną przyszwą noszone w XIX w. na wsi czeskiej. *Bota v dějinach...*, nlb.

udatnie wykonane, kopie dawnych typów okryć nóg, począwszy od sandałów znalezionych w grobowcu faraona Tutanchamona. Przegląd form obuwia starożytnych Greków i Rzymian ukazuje rozwój tych wyrobów i dostosowanie ich do warunków klimatycznych środkowej Europy na przykładzie bucików z niskimi cholewkami rzymskich legionistów. Na podstawie bogatej czeskiej ikonografii oraz pieczęci i insygniów cechowych przedstawiono także obuwie używane na Wielkich Morawach i później w średniowieczu. Ukazano także przykłady z szwajcarskiej ikonografii europejskiej uzyskane ze szwajcarskiego muzeum obuwia firmy Bally.

Wystawa daje duży i interesujący przegląd obuwia z XVII—XX w., razem około 1500 sztuk, nie licząc najnowszych modeli fabrycznych. Organizatorom udało się zgromadzić tak interesujące wyroby jak damskie obuwie z XVII w. — przykład łączenia koturnu z obcasem, tekstylne pantofelki kobiece, ciężkie buty pocztynionów. Szczególne znaczenie ma bogaty zestaw obuwia wiejskiego, od butów z marszczoną specjalną techniką cholewą do kierpców, łapci i butów dzianych z wzorzystą cholewką. Na wystawie znajdujemy również dobry przegląd obuwia damskiego i męskiego z XIX i pierwszej połowy XX w. Obejmuje on kolejne modele wyrobów własnej fabryki. Duże znaczenie ma także interesująca kolekcja obuwia o egzotycznych formach, od indiańskich mokasynów do pantofelków noszonych przez Chinki na zniekształconych przez skrępowanie stopach. Ukazano także różne formy obuwia futrzanego, tekstylnego i wyplatanego z różnych surowców,

Ryc. 4. Buty z mocno spilśnionej wełny noszone w XIX w. przez górali słowackich.
Bota v dějinach..., nlb.

pochodzące z wielu krajów pozaeuropejskich. Należy też wspomnieć piękną kolekcję kopyt kształtujących formy butów.

Muzeum zadbało także o ukazanie rozwoju techniki obuwniczej. Służy temu bogata ikonografia przedstawiająca pracę szewców cechowych. Odtworzono także wyposażenie warsztatu szewskiego z ubiegłego stulecia z szaflikiem do moczenia skór, pocięglem, narzędziami i formami służącymi m. in. do produkcji marszczonych cholew. Eksponowane są także liczne maszyny do szycia; najstarsze pochodzą z drugiej połowy XIX w. W sumie jest to więc ważne i użyteczne muzeum, przekraczające swymi ambicjami zbiory przyfabryczne i ukazujące zarówno rozwój form obuwia jak i zmiany rozwiązań technicznych.

I. Turnau
(Warszawa)